

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТРЕБ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА: ЗВІТ

Белікова Ю.В. Дослідження потреб постраждалих від насильства: звіт за результатами якісного дослідження. - Дніпро, 2020. - 26с.

Дослідження було виконано в рамках проєкту «Пані Патронеси: ресоціалізація постраждалих, мережування, благодійність та спільнодія для протидії домашньому насильству» за фінансової підтримки Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Європейського Союзу та урядів Данії, Швейцарії та Швеції.

Думки, зауваження, висновки або рекомендації, викладені в цьому документі, належать авторам і не обов'язково відображають погляди Програми, ЄС та урядів Данії, Швейцарії та Швеції.

Дніпро 2020

Зміст

Вступ	3
Характеристики, які зумовлюють специфіку наданої допомоги постраждалим жінкам від ДН	5
Наслідки ДН	7
Основні етапи роботи з постраждалими та потреби на цих етапах	9
Соціальний супровід постраждалих	11
Специфіка потреб дітей постраждалих від ДН	14
Перепони/бар'єри для протидії домашньому насильству	15
Можливості для протидії домашньому насильству	17
Базовий рівень знань щодо проблеми домашнього насильства	19
Основні висновки та рекомендації	20
Додаток 1. Список приблизних питань для експерток	24
Додаток 2. Подяка	25

Вступ

Звіт презентує результати якісного дослідження потреб постраждалих від домашнього насильства (ДН) в Дніпропетровській області. Дослідження проводилося протягом серпня 2020 року і включало шість телефонних напівструктурованих глибинних інтерв'ю¹ з експертками з метою вивчення потреб жінок та дітей, постраждалих від домашнього насильства. Шість обраних експерток, які працюють з постраждалими від домашнього насильства (ДН) та розуміють регіональну специфіку ДН Дніпропетровської області (серед обраних експерток дві керівниці шелтерів, психологиня, яка надає допомогу постраждалим від ДН, поліцейська громади, що працює з постраждалими, соціальна працівниця (в минулому була постраждалою від ДН), яка зараз здійснює соціальний супровід, експертка Фонду Народонаселення ООН в Україні - UNFPA Ukraine, яка здійснює соціальний супровід постраждалих).

Предметом дослідження є думка експерток щодо потреб жінок та дітей, постраждалих від домашнього насильства.

Об'єктом виступають експертки, досвід яких дотичний проблеми домашнього насильства чи/та роботи з вразливими групами жінок.

Мета дослідження - вивчити потреби жінок та дітей, постраждалих від домашнього насильства.

Завдання:

- 1) виявити характеристики, які зумовлюють специфіку наданої допомоги постраждалим від домашнього насильства;
- 2) зазначити наслідки домашнього насильства для постраждалих жінок;
- 3) зазначити основні етапи роботи з постраждалими від домашнього насильства та потреби постраждалих на цих етапах, також індикатори задоволеності цих потреб;
- 4) розкрити потреби дітей постраждалих від насильства;
- 5) сформуванати перелік вимог до осіб, що здійснюють соціальний супровід постраждалих;
- 6) вияснити існуючі перепони/бар'єри та можливості для протидії домашнього насильства;
- 7) окреслити базові питання дотичні проблеми домашнього насильства, якими має оперувати пересічна українка/нець з метою превенції та протидії домашньому насильству.

¹ Глибинне інтерв'ю - якісний метод дослідження, що передбачає індивідуальні інтерв'ю з невеликою кількістю респондентів та дозволяє ґрунтовно вивчити проблему спираючись на досвід респондентів, надає набагато деталізовану інформацію, пояснення (порівняно з іншими методами дослідження), можливості уточнення тощо.

Гіпотези:

- 1) основними характеристиками, які зумовлюють специфіку наданої допомоги постраждалим від домашнього насильства виступають *характеристики: (діти та їх кількість і стан здоров'я, стан здоров'я жінки, місце проживання, статус, вік, рівень доходу ...)*
- 2) наслідки домашнього насильства для постраждалих жінок: короткострокові (*складності з соціалізацією, фізичні травми, емоційна травматизація...*) довгострокові (стигматизація, травматичний досвід, проблема з працевлаштуванням та побудовою відносин);
- 3) основні етапи роботи з постраждалими від домашнього насильства та потреби постраждалих на цих етапах, також індикатори задоволеності цих потреб;
етапи: *звернення* (потреби: оперативність реагування та вчасна допомога, адекватність наданих інструкцій, безпечне місце)
інтервенція (задоволення потреб фізичних, безпеки, психологічних, соціально-побутових, соціально-медичних, інформаційних, юридичних та інших)
реабілітація (ресоціалізація, включення в економічне, соціальне життя)
Індикатори задоволення потреб: самооцінка рівня задоволеності постраждалими, зовнішня оцінка (наприклад, пані Патронесами);
- 4) специфіка потреби дітей постраждалих від насильства: на сьогодні потреби окремо дітей, якщо постраждалою є жінка, не враховуються. Натомість вони також вимагають психологічної, педагогічної допомоги;
- 8) перелік вимог до осіб, що здійснюють соціальний супровід постраждалих: це жінка, яка розуміє потреби постраждалих, може фахово допомогти та виступити у кількох ролях: емоційна підтримка, кваліфікаційна допомога (знає куди треба йти, які документи потрібні, що робити);
- 9) вияснити існуючі перепони/бар'єри та можливості для протидії домашнього насильства; законодавчі: ратифікація Стамбульської конвенції, недостатня увага та інформування громадян;
- 10) окреслити базові питання дотичні проблеми домашнього насильства, якими має оперувати пересічна українка/нець з метою превенції та протидії домашньому насильству.

Основні висновки

Характеристики, які зумовлюють специфіку наданої допомоги постраждалим жінкам від ДН

ДН - проблема, яка поширена серед всіх верств населення.

До *характеристик, які зумовлюють специфіку наданої допомоги постраждалим жінкам від ДН* слід віднести:

діти та їх кількість і стан здоров'я (жінкам, які мають 4 або більше дітей практично нереально потрапити до шелтера; жінкам, які мають дітей з інвалідністю, як правило, важче працевлаштуватися: мають шукати варіанти роботи на дому, неповну зайнятість, оскільки дитина потребує догляду);

“від кількості дітей залежить можливість влаштуватися в місця безпеки: є жінки, у яких є вісім дітей це зовсім неможливо, жінки з чотирма і більше дітьми це дуже велика проблема влаштувати”

місце проживання (поза великими містами ускладнена доступність мобільних бригад, шелтерів, кризових центрів через їх малу кількість/відсутність; спостерігається менша обізнаність жінок щодо своїх прав, більша стереотипізованість громади: поширеність стереотипів “не виносити сміття з дому”, “б'є значить любить”, шеймінг;

“ізолюваність сільських районів, де просто немає поліції, немає нічого чим ми незадоволені, люди просто живуть як живуть”

стан здоров'я жінки, який визначає специфіку медичної, психологічної та іншої допомоги (незадовільний стан здоров'я обумовлює непрацездатність жінки);

вік, дохід, статус постраждалої (наприклад, для жінки, яка доведена до фінансової неспроможності немає змоги купити їжу, винайняти житло, навіть сплата судового збору на розлучення може стати непосильним тягарем; вік постраждалої (дуже молодий вік або літній вік) теж може виступати додатковим фактором ризику - фактором соціального виключення; статус постраждалої (високий соціальний статус може бути стримуючим фактором, посилювати страх розголошу);

“там, где женщина доведена до финансовой несостоятельности, когда вопрос стоит чем кормить детей - это тоже страшно, потому что нет жилья вплоть до того, что на улице с пятью-шестью детьми, а система она заточена так, что служба по делам детей, желая помочь женщине, первое, что предлагают, отдать детей куда-то в интернат, потому что так будет легче справиться с этой проблемой. Приезжают с проверками о наличии спальных мест, о наличии свежего супа в холодильнике, в общем фокус совершенно не в ту сторону”

“женщина с более высоким уровнем достатка не готова ехать в шелтер, так как в обществе тоже существует такой стереотип, что все государственное бесплатное, это для малоимущих людей и более состоятельным людям стыдно пользоваться данной услугой. Также более состоятельные женщины больше боятся огласки семейных проблем и существует стереотип, что насилие происходит только в малоимущих семьях, а если семья с высоким достатком, то

женщина не испытывает насилия, происходит шейминг, она сама виновата, чего ей не хватает”

рівень обізнаності постраждалої (низька обізнаність щодо дій у випадку ДН та складність ідентифікації насильницьких дій, часто жінки не обізнані щодо своїх майнових прав щодо частки житла, аліментів);

“В больших городах женщины более осведомлены о своих правах и возможностях, потому что больше информации они получают, в крупных городах женщины более заинтересованы в изучении своих прав в законодательстве, чем в сельской местности, к сожалению, у них нет такой возможности”

“она говорит: “я понимала, что он сломал мне ребро” и реально это была беременная женщина, он ее избивал ногами, сломал ей ребро, она говорит “в тот момент, когда он меня бил, я реально себя чувствовала виноватой в том, что я не смогла сгладить эту ситуацию ”

“бо більшість жінок не знає, що можна подати на аліменти будучи у шлюбі або жінки вважають, що якщо вони не розписані, то не мають права на аліменти, частину будинку, ні на що”

наявність підтримки (наявність підтримки позитивно впливає на процес реабілітації постраждалої, у той час як поширеною є відсутність підтримки)

“по опыту шелтера ну процентов наверное семьдесят не имели поддержки семейной, у нас была комплексная работа и мы сразу связывались...рисовали сетку социальных связей, мы подтягивали родственников, в десяти процентах родственники это ближайшие - мама, папа, они говорили: “это был ее выбор, она не оправдала наших надежд”

тривалість насильства (як правило для жінок, які звернулися по допомогу, це вже критична точка після тривалого знущання, насильства, жінки мають цілу низку проблем; для жінок, які знаходяться в тривалих аб'юзивних відносинах, характерна соціальна ізоляція /мале коло близьких/знайомих, що ускладнює процес реабілітації);

“треба враховувати соціальне оточення, враховувати на скільки жінка самостійна, бо як правило, в місці домашнього насильства жертву утримує залежність”

“тот клубок проблем, с которым приходит женщина, это уже крайняя точка, понимаете. Если уже женщина в наших условиях обратилась, там клубок такой там, хоть бы за три года как-то с одной точки сдвинуть”

характеристики кривдника (наприклад, високий соціальний статус кривдника є додатковим фактором ризику)

“если это женщина из состоятельной семьи и муж у нее при больших деньгах, вот честно, меня такие случаи больше пугают, потому что у него возможности, больше они знают законы и у них такие моменты управления этими женщинами вообще жесточайшие: их увольняют с работы, они начинают подкупать детей...”

Наслідки домашнього насильства

Наслідки ДН можна умовно об'єднати у дві групи: короткострокові та довгострокові.

До **короткострокових наслідків** можуть бути віднесені:

психологічні (пригнічений стан, втрата себе як особистості, втрата віри в людей, невпевненість, страх, травматизація);

“пригнічення самої жінки, вона не знає як їй далі себе вести, як жити без цього чоловіка, як з дитиною знайти роботу, як доглядати за всіма дітьми, коли вона виходить з цієї сім'ї і вона просто губиться, що їй далі робити, це самий вагомий наслідок”

“жінщина абсолютно терять себя как личность, абсолютно она чувствует себя каким-то придатком... реально чувствуют виноватой в том, что не смогла сгладить ситуацию, панический страх”

“психология жертвы, когда женщина доведена до состояния исступления, когда она уже не понимает, у нее вот даже маркер отсутствует - она не понимает нормальная она или нет”

“должна быть закрыта спина всегда, потому что всегда, ну женщины многие говорят, я вам просто цитатами буду говорить “я боюсь, что что-то полетит в голову”

стан невизначеності (куди йти, що робити);

“почувається невпевненою в собі, не вірить в свої сили, вона не бачить позитивного майбутнього для себе і для своїх дітей часто. Тому вона в такому приниженому стані знаходиться завжди... вона не вірить в допомогу, вона не вірить в те, що їй реально можуть допомогти вибратись з цієї життєвої ситуації, в якій вона опинилася, це може пов'язано з негативним попереднім досвідом звернення за допомогою чи просто може бути через те, що ця проблема відбувається в її сімейних стосунках і вона стереотипно вважає, що сімейні проблеми мають залишатися за зачиненими дверима”

тілесні ушкодження, фізичний біль

“тілесні ушкодження, тяжкі тілесні приводять у подальшому до розладу здоров'я. Був випадок, коли чоловік дуже сильно побив свою жінку і наслідком цього стало захворювання на шизофренію”

відсутність дружніх зв'язків (кривдник обмежує коло спілкування), несоціалізованість, соціальна ізоляція

“До короткострокових наслідків можна додати і фізичний біль, і тілесні ушкодження, майже завжди жінка, яка перебуває в домашньому насильстві, вона немає дружніх зв'язків, вона не соціалізована, тому що кривдник обмежує її коло спілкування, можливості для спілкування, контролює її місцезнаходження, коло яке її оточує, наслідки пов'язані з соціумом”

втрата працездатності, економічні наслідки (жінка кидає своє житло, свої речі, не може працювати через психологічний стан чи/та фізичний стан)

“якщо робота є, то її втрачають: в такому стані працювати з такою травмою дуже важко. Якщо немає роботи, то це означає залежність жінки економічно і соціально, в тому числі від агресора, і дуже важко буде їй виходити, коли немає зовнішнього оточення, такого найближчого оточення і немає такої зачепки

десь якоїсь, ну це про короткострокові, так не кажучи про травми - про фізичні травми, про економічний занепад, який, коли жінка кидає своє житло, свої речі, тобто це як правило економічні короткострокові наслідки”

До довгострокових наслідків слід віднести:

повторюваність "кола насильства" (коли жінка з одних насильницьких відносин потрапляє до інших);

“так часто буває, що вона знову може потрапити до інших такого ж плану стосунків, тобто вона з одного кола насильства може вскочити в друге, третє коло насильства”

“повернутися до того ж кривдника через деякий час”

стигматизація (навішування негативних ярликів), віктимблеймінг (звинувачення постраждалої, наприклад "сама винна"), шеймінг (цькування)

“женщины стараются как можно меньше говорить о проблемах в своей семье, так как об этом моментально узнает все село, и все село будет осуждать женщину, будет ее шеймить, сама виновата, сама спровоцировала и вместо поддержки женщина получит повторную травму и следующий раз ей будет гораздо сложнее попросить о помощи”

травматичний досвід, проблеми зі здоров'ям

“проблеми зі здоров'ям, тому що поведінка кривдників це контроль за життям, контроль за розвитком, за діяльністю, це навіть можуть бути проблеми зі здоров'ям, які пов'язані з недоїданням, з недосипанням, з постійною тривожністю”

“могут возникать болезни, могут усиливаться болезни”

побудова відносин, довіра

“Они не верят никому, да, они запароливают телефоны, понимаете вот страх, панический страх, который не дает возможности ни строить отношения, ни кому-то доверяют, они начинают контролировать своих детей, ну в общем тотальное неверие всему миру”

проблеми з працевлаштуванням, економічні наслідки (через втрату роботи або зменшення працездатності - відсутність або зменшення фінансів, економічна залежність від кривдника)

“Чого до кривдників повертаються, ну, на мою думку, дуже часто є економічна складова, повертаються жінки, у яких є маленькі діти, вони не можуть належним чином забезпечити дітей і вони навіть не через свою якби проблему, не через те, що вони самі не можуть забезпечити, а через те, що є діти і повертаються до чоловіка, до кривдника, до батька дітей через те, що не можуть утримувати їх самостійно, це ще стереотипно після розлучення часто діти залишаються з жінкою і вона якби не може вирватись з цього через те, що їй потрібно кормити, одягати, розвивати, виховувати дітей і на це потрібні фінанси, тобто економічна складова є вкрай важливою”

Основні етапи роботи з постраждалими та потреби на цих етапах

Підсумовуючи дані інтерв'ю з експертками можна виділити наступні етапи роботи з постраждалими:

Етап 1. Звернення та інтервенція (втручання)

До основних потреб на цьому етапі слід віднести:

оперативність реагування та вчасна допомога, непогіршення ситуації (не залишити постраждалу з кривдником)

“На етапі інтервенції безпосередньо фахівці з'ясовують ситуацію, інтервенція це виявлення, це виклик, спілкування з постражданою і дитиною...якщо постраждала викликає сто два, поліція виїжджає на місце - це вже інтервенція і від дії поліції також залежить який буде розвиток подій, тому що іноді від інтервенції ситуація навіть може погіршитись: спеціалісти поїхали, а вона з чоловіком залишилась”

збереження життя та здоров'я жінки та дітей, безпечне місце, ізоляція від агресора, оформлення термінового заборонного припису, медична допомога;

“Первый этап - подготовительный, обеспечение безопасности, перемещение в шелтер, изоляция от агрессора. оказание медицинской помощи, если это необходимо”

забезпечення доступу до інших послуг, перенаправлення, переміщення в шелтер (за можливістю);

“На цьому етапі дуже важливо, щоб з ними працювали якісно, швидко і забезпечили безпеку і доступ до інших- послуг”

документування випадку.

Етап 2. Супровід - Робота з постражданою, первинна реабілітація (протягом 3-6 місяців з моменту звернення)

На цьому етапі основними потребами постражданої є:

психологічна допомога (стабілізація емоційного стану, терапія)

“то вже не екстрена допомога і нікого спасати вже не потрібно, але потрібно допомогти жінці реально вирішити проблеми, які виникли, економічні, в першу чергу, і психологічний супровід, юридичний та соціальний супровід. Психологічна допомога, екстрене консультування і терапія, за потребою медична допомога, допомога охоронця, якщо агресор не відпускає жертву”

юридична допомога (оформлення різних документів, розлучення, аліментів, майнові права)

“це супровід адвоката щодо розлучення, правильне подання щодо аліментів, важливо пояснити куди їй можна звернутися, до якого адвоката чи соціального центру, де можна отримати ці послуги”

соціальний супровід, збір потреб

“работа с пострадавшей, это реабилитационная программа совместно со специалистами по преодолению травмирующего опыта, стабилизация эмоционального состояния и построение жизненного плана без насилия в

дальнейшем, подключатся узкопрофильные специалисты (юристы, представители госструктур) по необходимости, когда нужно оформить документы, выплаты”

супровід дітей

“безпечне місце, в багатьох випадках, ще супровід дітей, коли жінці треба брати участь у судових розглядах, до терапевта ходити, в поліцію”

охорона (часто відбувається переслідування постраждалої)

“даже находясь в шелтере у женщины есть риск, потому что если агрессор ее найдет, он будет постоянно стоять и караулить ее, он будет караулить социальных работников, руководство, всячески будет стараться проломиться в двери, чтобы добраться до женщины. На протяжении моей работы это уже 3 раза происходило. Под моим сопровождением 3 девочки, они даже в магазин боятся сами пойти...у нас есть тревожная кнопка, если мы видим агрессора, нажимаем и подъезжает охрана, это все схвачено и продумано ”

медична, естетична допомога (за необхідністю)

задоволення соціально-побутових потреб (притулок, їжа, одяг, взуття)

оформлення виплат, взаємодія з держ структурами (поліцією, УСЗН соціальним/ою працівником/цею, службою у справах дітей)

“Есть женщина пострадавшая от ДН и есть я - социальный работник, я ее сопровождаю в полицию, міську раду, магазин это от самой себя, те органы, в которые девушка обязательно должна попасть, чтоб решать все эти проблемы”

Етап 3. Пост реабілітація

На цьому етапі постраждалі мають потреби у:

ресоціалізації, включення в економічне, соціальне життя, працевлаштування, моніторингу стану здоров'я, розірванні "кола насильства" (припинити насильницькі відносини і не потрапити в них знов)

“система вот социальной помощи она вообще не заточена на социализацию женщин. Во-первых, меня удивляет это время, эти сроки 6 месяцев ... считаю, что в условиях наших конкретно Украины, конкретно три месяца для нахождения в шелтере, ну это ничего, потому что за три месяца вот тот клубок проблем, с которым приходит женщина, это уже крайняя точка, понимаете. Это уже женщина в наших условиях обратилась, там клубок такой там, хоть бы за три года как то с одной точки сдвинуть. А у нас по факту ставят три месяца и самое страшное без права возврата повторно. Вот она там три месяца пробыла даже если она пробыла весь этот срок и получала качественные там услуги, вот она ушла, а там все равно куча проблем, два-три месяца и она возвращается снова, а ее не принимают, ну так не должно быть”

“И третий - пост реабилитационная программа, поддержка специалистов - оказание необходимой медицинской помощи, работа с соцработником и работа с психологом/психотерапевтом”

Соціальний супровід постраждалих

На думку експерток, соціальний супровід є потребою №1 постраждалих від ДН. **Важливість соціального супроводу** зумовлена наступними факторами:

тимчасова дезорієнтація постраждалої (незнання та відсутність ресурсів для допомоги собі та своїм дітям, травмована людина потребує супроводу)

"Потреба №1 - соціальний супровід, то є скерування процесом виходу з ситуації"

зменшення травматизації за рахунок покрокової організації дій постраждалої, налагодженні комунікації з представниками вузькопрофільних структур (особа, що здійснює соціальний супровід знає інстанції, до яких має звернутися постраждала, їх вимоги, полегшує процес комунікації)

"До того ж важливо, що постраждала має звернутися до різних людей, різних суб'єктів і розповідати їм одне і те саме, тим самим вона переживає і отримує знову і знову травматичний досвід. Вона занурюється в ці ситуації, які вона пережила, якщо ж один раз соціальний працівник це задокументує і буде знати історію цієї ситуації, то контакт з іншими суб'єктами через соціального працівника зменшить контакт самої постраждалої до мінімуму"

"Важливий компонент реабілітаційного процесу, оскільки соціальний працівник може стати тією людиною - сполучною ланкою між постраждалою і представником вузькопрофільних структур (поліція, служба у справах дітей, судово медичні експертизи, суди..."

запобігання "повторенню кола насильства", потреба у підтримці

"важливо для самої постраждалої, окрім перенаправлення, крім супроводу інших фахівців, важливо, що є фахівець з соціальної роботи, навчена людина, яка розуміє психологію жінки, розуміє, що є велика ймовірність, що жінка може повернутися до агресора і в такі критичні моменти вона може зателефонувати та поговорити, тобто їй не потрібно буде розповідати знову і знову"

"Для женщин, которые пострадали именно от ДН, это очень важно, потому что женщина очень боится и риск есть постоянно"

виявлення поточних потреб та відслідковування появи нових потреб (не завжди жінка здатна ідентифікувати свої потреби)

"Найбільш важлива складова: ДН дуже сильно впливає на рішення постраждалої особи, впливає на рівень життя, на благополуччя її та дітей, тому важливо відслідковувати її потреби, бути поряд, відслідковувати появу нових потреб"

супровід дітей

"важливий, є жінки, які не можуть самотійно працевлаштуватися, їм нема з ким залишити дітей, вони не розуміють як їх влаштувати в садочок, допомогти на цьому етапі, вийти з цього стану, як шукати роботу..."

Перелік вимог до осіб, що здійснюють соціальний супровід постраждалих

До переліку вимог до осіб, що здійснюють соціальний супровід постраждалих від домашнього насильства, було віднесено:

професійна освіта, досвід, можливість відвідувати супервізійні групи

“социальный работник - это профильное обучение, как социальный педагог или психолог. И важно, чтобы специалист периодически имел возможность пользоваться супервизионной поддержкой и проработать профилактику профессионального эмоционального выгорания, потому что это важно для социальных работников - они на первом месте по профессиональному выгоранию. Потому что помогать может только тот человек, которые находится в ресурсе”

“Посещение этих групп (супервизионных) должно быть закреплено на законодательном уровне, потому что человек, который профессионально эмоционально выгорает, он не выгорает только на работе, во всех сферах и это может плохо закончиться, тем же обострением хронических болезней либо приобретением новых”

якісний коефіцієнт роботи - невелика кількість жінок у супроводі

“у психологов/психотерапевтов тоже есть качественный коэффициент работы - не больше 3 консультаций в день, точно также и тут, я думаю, ты не сможешь помочь десяти, лучше взять пять, но качественно их проработать, потому что социальный работник находится в очень близком контакте с потерпевшим, это раз. Второе, у нее могут быть дети, находится другие близкие родственники, которые вовлечены в эту ситуацию. Потом социальному работнику нужно найти то место, где пострадавшая будет находиться, потом социальному работнику нужно отвечать на вопросы куда пойти, к какому специалисту, юристу, что делать да и просто поговорить, потому что до психолога добираются не сразу, не во всех мобильных бригадах есть психологи. Да на социальном работнике большая ответственность и нужен лимит людей, которым он может помочь”

знання проблематики ДН, розуміння психології жертви

“Тобто у фахівця з соціальної роботи не повинно виникати запитань, а чому вона тоді від нього не пішла, чому вона йому третю дитину народила”

“навчений, по-перше, по-друге, має володіти такими психологічними навичками роботи з постраждалими, тобто він не має бути психологом, але отримати ці навички, як правильно сказати, як не говорити”

НЕ проектувати своє розуміння вирішення проблеми на жінку

“не передавать и не проецировать свое понимание решения проблемы на женщину. Женщину нельзя вынуждать, я сейчас буду утрировать, но вы должны понять о чем я говорю: заходит ко мне женщина пострадавшая от насилия, рассказывает историю, я там послушала и на пятнадцатой минуте понимаю, что тут однозначно развод, там хранит уже нечего, она цепляется, цепляется, цепляется, но я как специалист не могу сказать тебе надо развестись с мужем, подать на алименты, квартиру отсудим - я не имею права так сделать, это я должна услышать от нее. ...важно не передавать и не давать ей готовые рецепты, ей надо обрисовывать картину, ей просто надо рассказывать про следствия”

прийняття людини і толерантне ставлення до неї

“Кваліфікація, ну головне - прийняття людини, прийняття жертви і толерантне ставлення до неї”

дії за інструкцією і відносно всіх (тобто це і є кваліфікація - певний рівень, якість надання допомоги, який не залежить від таких якостей як доброта, емпатичність, особисте ставлення до постраждалої, які не повинні впливати на результат)

“вони мають діяти за стандартами, вони мають мати кваліфікацію і виконувати те, що є в інструкції: незалежно від того викликає в них жертва співчуття або не викликає, це не повинно відбиватися на тому надається допомога чи ні, тобто вони мають діяти за інструкцією і діяти відносно всіх, тобто це і є кваліфікація ніяка не доброта, не емпатичність”

Основними проблемами у здійсненні соціального супроводі є: з боку постраждалих: відсутність автоматичного супроводу та не завжди кваліфікована допомога; з боку соціальних працівниць: мала зарплатня, недостатня мотивація, відсутність супервізійних груп (з метою попередження емоційного вигорання).

“Зараз соціальний супровід в державі здійснюється за зверненням самої людини, яка потребує соціального супроводу, тобто рішення щодо соціального супроводу є за зверненням, тобто воно є волевиявленням. А тут є певний конфлікт інтересів, бо якщо жінка потерпає від насильства їй дуже важко розповідати про це і звертатися по допомогу, вона звертається до поліції, треба це робити автоматично”

“очень мало сотрудников, у нас маленькие зарплаты, не каждый захочет работать, это морально тяжелая работа, надо, чтоб человек сам хотел работать”.

Індикаторами задоволеності потреб постраждалих від ДН, на думку експертів, є: самооцінка постраждалої, зовнішня оцінка (наприклад, пані Патронесами), швидкість реагування, повторюваність випадків насильства.

Специфіка потреб дітей постраждалих від ДН

Основна проблема, яка існує на сьогодні, це відсутня статистика постраждалих від ДН дітей, ігнорування їх як постраждалих від ДН, у той час як їх кількість є значно більшою за кількість постраждалих жінок.

“просто не фіксуються жертви насильства - діти, діти просто ігноруються як жертви”

“С детьми честно скажу очень серьезный вопрос, потому что, к сожалению, дети как-то вот вообще вне фокуса оказываются”

“у нас же в законодательстве даже если ребенок был свидетелем насилия в семье, то он уже автоматом является пострадавшим от насилия, к сожалению никто не считает...у меня за три года через шелтер прошли семьдесят одна женщина и сто сорок четыре ребенка”

Специфіка потреб дітей постраждалих від ДН розкривається через:

психологічну допомогу та супровід відповідно до віку, стану дитини, побудову довірливих відносин

“установить доверительные отношения, потому что ребенок всего боится, закрывается, со взрослым человеком есть возможность поговорить, задать вопросы, то ребенку вопросы напрямую вы не зададите. Во-вторых, когда есть травмирующее событие, невозможно его несколько раз проговаривать, прорабатывать, чтоб он вспоминал”

педагогічну допомогу

“діти шкільного віку, та в принципі любого віку, це дуже видно є педагогічно запущені”

“дитина в стресі, і для мами, тата розвиток і навчання дитини це якесь там тридцять п'яте питання, перше питання для них вижити і з'ясувати стосунки”

порушення прав на освіту, на догляд; позбавлення соціального оточення (група у дитячому садочку, клас у школі, друзі);

“Якщо дитина в дитсадку або в школі, вона просто позбавляється свого оточення найближчого, у неї порушується право на освіту, на догляд, ну скажімо, якщо вона мала свою кімнату, свій куток, вона цього позбавляється, це світ дитини, вона втрачає друзів, вона втрачає своє соціальне, тобто дитина втрачає багато чого одразу з переміщенням, тобто все, що стосується травм переміщення, по-друге, те, що дитина бачила, що в сім'ї застосовується насильство і дитина в будь-якому випадку є жертвою”

створення безпечних умов

“по-перше, це створення безпечних умов, по-друге, те, що відбувається її максимально травмує, вона може звинувачувати себе, ну “тато з мамою сваряться це із-за мене, я там себе погано поведжу “

збереження принаймні одного з батьків

“у зв'язку з цим, якщо є можливість зберегти хоча б одного з батьків для дитини поряд, то це потрібно робити, це дуже важливо”

травматизацію в умовах невизначеності норм/девіації

“у ребенка психика таким образом защищается, что очень много они забывают или воспринимают как норму, просто как норму рассказывают такие страшные вещи, знаете даже глаз не дергается, как папа там ножом маму резал, ногу вот так брал и колол, мама плакала, маме это не нравилось, как-то об этом говорят, так спокойно знаете, для детей это в порядке вещей”

“дитині треба показати, що це (насильство) не є нормою, що це неправильно”

Перепони/бар'єри для протидії домашньому насильству

До основних перепонів/бар'єрів для протидії ДН експертки відносять:

відсутність роботи з агресором

“На моєму досвіді не зустрічала такого, щоб брали агресора і з ним працювали”

“мы работаем с пострадавшей, с детьми, но мы никоим образом не работаем с агрессором”

незнання (невисокий рівень обізнаності) жінками своїх прав

“Женщины мало осведомлены о своих правах и возможностях, например, в получении той же социальной помощи. Если женщина имеет статус пострадавшей от ДН, она имеет право на адвоката, многие женщины этого не знают. Они продолжают жить стереотипами, такими же стереотипами живет общество наше, все что я говорила, нужен отец, не могут уйти, потому что материально зависимы”

непрофесіоналізм служб дотичних проблеми ДН

“Низька кваліфікація соціальних працівників, низька або нульова”

“Ми кажемо про центри соціальних служб у справах дітей і молоді, управління соціального захисту вони зовсім не в курсі ... Так і поліціянти, потім слідчі, поліція у всіх своїх підрозділах ”

недостатність ресурсів (мобільні бригади, притулки, денні кризові центри)

“К сожалению не во всех городах развит сервис экстренного вмешательства и если факт ДН происходит в ночное время, то поддержка специалистов нужна в ночное время, те же мобильные бригады. У нас в городе (прим. Днепр) есть мобильное подразделение ПОЛИНА , которые занимаются этим, но этого мало и , конечно, добиваться надо не только общественным организациям, но и от государства хотелось бы получить адекватную помощь и поддержку, потому что общественные организации это хорошо, но государство должно обратить на это внимание”

“Проблемою залишається наявність спеціалізованих сервісів - це мобільна бригада з надання соціально-психологічної допомоги, це шелтер (притулок), це денний центр, тобто це такі засоби соціально-психологічного супроводу і підтримки, які б спеціалізувалися виключно на проблематиці ДН”

“не задоволена потреба в кризових центрах, їх не вистачає, звернень щодо насильства набагато більше ніж є місць безпеки, в сільській місцевості їх зовсім немає. Я хочу сказати, що минулого місяця було три тисячі звернень до поліції щодо домашнього насильства, а державних місць, я можу помилятися, але щось

дванадцять, щось таке і вони, як правило, зайняті, є там і недержавні, є церковні, але потреба не задоволена точно”

“по факту и нету кризисных центров. Конкретно, смотрите - для меня кризисный центр делится на две категории: это место безопасности - это шелтер, это круглосуточная активность и кризисный центр - это там где женщина может прийти днем и получить какие-то услуги не оставаясь на ночлег. Вот места безопасности, там где женщина может переночевать еще можно найти с трудом, с подвязкой под прописку, со сбором документов”

низька мотивація соціальних працівників

“Во-первых, очень мало сотрудников, у нас маленькие зарплаты, не каждый захочет работать, это морально тяжелая работа, надо, чтоб человек сам хотел работать”

відсутня координація суб'єктів

“в деяких інстанціях повністю відсутня координація суб'єктів: тобто навіть коли в усіх структурах сидять підготовлені навчені фахівці і чекають поки вона прийде та постраждала, то вона, на жаль, не приходить, чому? тому що її треба брати за руку і йти з нею або настільки зрозуміло скласти цю карту різних суб'єктів (направлень) настільки зрозуміло для самої постраждалою, щоб вона точно прийшла, ось чого - координації немає, на жаль”

відсутність автоматичного та якісного соціального супроводу (зараз соціальний супровід відбувається за зверненням постраждалої)

стереотипізація суспільства (один з наслідків - складність звертань чоловіків постраждалих від ДН), віктимблеймінг (звинувачення постраждалих), шеймінг, толерантність до насильства

“Багато проблем, є проблема глобального характеру - це звинувачення постраждалих широким колом, тобто це ще залишається актуальним - їх звинувачують у тому, що вони є постраждалі. Це стереотипне ставлення, але на кожному кроці у всіх колах постраждала стикається з такою думкою і перестає у себе вірити, починає думати, що це із нею щось не так “

“женщины стараются как можно меньше говорить о проблемах в своей семье, так как об этом моментально узнает все село, и все село будет осуждать женщину, будет ее шеймить, сама виновата, сама спровоцировала и вместо поддержки женщина получит повторную травму и следующий раз ей будет гораздо сложнее попросить о помощи”

“Чисто толерантність до насильства, дуже низький поріг сприйняття насильства: тобто якщо дитину хтось шльопнув по попі на вулиці, то навіть і не відреагує ніхто, також є проблемою з поліцією, яка працює, такий силовий орган в такому жорсткому режимі працюють, якщо це психологічне насильство, то і зовсім там немає ніяких підходів, не розуміють, якщо важкі тілесні, то вони вже розуміють, тобто легкі тілесні, то ...ставлення самого фахівця “

обмеження часу перебування у шелтері без права повторного звернення

“наша система социальной помощи вообще не заточена на социализацию женщин. Во-первых, меня удивляет это время, эти сроки 6 месяцев, я считаю, что в условиях наших конкретно Украины, конкретно три месяца для нахождения в шелтере, ну это ничего, потому что за три месяца вот тот клубок проблем, с которым приходит женщина, это уже крайняя точка, понимаете. Это уже женщина в наших условиях обратилась, там клубок такой там, хоть бы за три года как-то с

одной точки сдвинуть. А у нас по факту ставят три месяца и самое страшное без права возврата повторно. Вот она там три месяца пробыла, даже если она пробыла весь этот срок и получала качественные услуги, вот она ушла, а там все равно куча проблем, два-три месяца и она возвращается снова, а ее не принимают, так не должно быть “

низький рівень звернень постраждалих

“Тому вони не звертаються, вони бояться, навіщо буду розповідати про це всім, отака психологія людини”

Можливості для протидії домашньому насильству

До можливостей протидії домашньому насильству слід віднести:

створення єдиного реєстру випадків, що значно полегшило б документування і ведення постраждалих

“однак на сьогодні в Україні, на жаль, немає того, що зазначено в законі - це єдиного реєстру тих випадків, це би значно полегшило документування і вивчення потім, аналіз реагування взагалі ситуації, класно було б якщо такий реєстр був так як в інших країнах, тобто, коли фахівці приїжджають на місце, то можуть зайти в цей реєстр - базу даних, побачити які послуги надавалися раніше, скільки разів звертався, який результат реагування”

об'єднання зусиль ГО, держави, бізнесу, медіа, громадськості

“...в державі ну взагалі немає багато послуг соціальних, які надаються населенню, ну немає просто, не достатньо, їх мало, якщо був би механізм соціального замовлення, було б класно, багато недержавних організацій мають мотивацію робити допомогу, але вони не мають стабільного доходу так, щоб робити це постійно, тобто це теж пов'язано з ресурсами організації не тільки матеріальними, а людськими, потрібно вивчити людей і потім, коли ти навчив, ти переймаєшся постійно де взяти гроші”

збільшення терміну знаходження у шелтері (мінімум 6 місяців) з правом повторного звернення

додатковий функціонал міжвідомчої координаційної ради з питань протидії та запобігання ДН: збір інформації щодо випадків ДН, аналіз та звітування у дорадчій орган, міському голові або заступнику для прийняття управлінських рішень

“Міжвідомча координаційна рада з питань протидії та запобігання ДН є майже усюди, навіть у невеликих містах, але вона такий функціонал (збір інформації щодо випадків ДН, аналіз та звітування у дорадчій орган, міському голові або заступнику для прийняття управлінських рішень) не виконує”

агресор повинен проходити реабілітацію (закріпити на законодавчому рівні відповідальну структуру)

“Важно на законодательном уровне определить структуру за которой будет закреплено проведение коррекционной программы с агрессором. Это немаловажный факт, потому что мы работаем с пострадавшей, с детьми, но мы никоим образом не работаем с агрессором”

якісний соціальний супровід або зрозуміла карта різних суб'єктів (направлень) - настільки зрозуміла для самої постраждалою, щоб вона точно прийшла

підхід орієнтований на потреби постраждалої

“завжди мають застосовувати підхід орієнтований на потреби постраждалої, тому що в поліції ще досі залишається підхід - наказати кривдника”

розширення мережі спеціалізованих сервісів - це мобільна бригада з надання соціально-психологічної допомоги, це шелтер (притулок), це денний центр, тобто це такі засоби соціально-психологічного супроводу і підтримки, які б спеціалізувалися виключно на проблематиці ДН

“мобільна бригада по м.Дніпро одна і вона працює тільки в робочий час і вона з транспортом, але цей транспорт винаймається і є невелика кількість годин, коли вони можуть виїхати, тобто це нестабільна мобільність”

“По області є тільки одна мобільна бригада, різні міста та райони подають, що начебто у них є мобільні бригади, але це фейкові мобільні бригади, тому що, наприклад, в Новомосковському районі мобільна бригада здійснила один виїзд за весь 2019 рік. І вона складається не з окремих фахівців, а в неї записався директор центру соціальних служб, тобто у них є ще купа обов'язків і зрозуміло, що вони не можуть виконувати ці функції навіть якщо б вони були підготовлені. Немає окремого фінансування”

підвищення кваліфікації та навчання працівників, що працюють з постраждалими

“в державі є ресурси, щоб надавати допомогу, це стосується не додаткового ресурсу фінансового, а кваліфікації, перерозподілу, і відношення, ставлення до жертви відповідного немає і допомоги немає якщо казати про державу”

вирішення певних правових колізій: щодо надання статусу постраждалої

“про бесплатную правовую помощь, чтоб было понятно женщине. Кроме того факты совершения насилия: сегодня или пять лет назад, в законодательстве это не прописано, мы берем то, что происходит сейчас, но она могла находиться в этих абьюзивных отношениях лет пять, как тут присвоить статус пострадавшей, она пострадавшая или нет, тоже важный момент”

удосконалення роботи гарячої лінії

“Если женщина позвонила, а пришел агрессор и ей приходится сбрасывать, никто не знает кто позвонил, надо, чтобы на эти случаи фиксировался вызов, чтобы полиция ехала и смотрела, потому что часто это потом трупы”

Базові питання дотичні проблеми домашнього насильства, якими має оперувати пересічна українка/нець з метою превенції та протидії домашньому насильству:

видимість проблеми - прийняти, що є така проблема, зрозуміти масштаб, не потрібно замовчувати і не робити суспільний осуд постраждалих

“Що це існує, що це дуже розповсюджене явище і що треба, коли люди бачать як це відбувається, то треба коли набираси сто два, щоб казали, що це саме домашнє насильство, щоб приїздила мобільна бригада яка знається на цьому ”

“Перше - прийняти, що є така проблема, не потрібно замовчувати і не робити суспільний осуд цієї особи, важливо отримати підтримку і що треба з цим боротися, не допускати, якщо бачимо у знайомих, друзів, розмовляти, не треба замовчувати”

інформування населення: що таке ДН, інформація про відповідальність щодо ДН і куди звертатися, якщо Ви стали свідком чи постраждалою особою від ДН

“По-перше, має бути роз'яснення що таке ДН, визначення, інформація про відповідальність щодо ДН і третє найважливіше куди звертатися, якщо Ви стали свідком чи постраждалою особою від ДН”

підтримка, неосуд постраждалих

“Самыми важными моментами является неосуждение, потому что у нас очень распространен шейминг к женщинам, такая у нас культура, “сама виновата”, виктимблейминг, важно принятие и неосуждение, помогите без осуждения”

розуміння відповідальності: у абьюзера є вибір чинити насильство чи ні, у постраждалої немає вибору і у дітей немає вибору

“Много зависит от общества, не должно задаваться вопросы, а что она сделала, чтобы получить такой травмирующей опыт. В насилии виноват насильник, точка”

складність ідентифікації ДН самою постраждалою, поступове погіршення ситуації

“Во-первых, не всегда женщина понимает, что находится в домашнем насилии, ДН не укладывается только в то, что ее бьют, это и социальное, и психологическое. Надо контролировать, если постоянно запрещает, нагнетает, унижает, что это и есть ДН. И надо давать себе отчет, то чем дальше тем хуже, потому что это насилie так и начинается: сначала одно, потом другое, потом третье, кривдник потихоньку ломает жертву, потом когда видит, что она бессильна, вот тут начинает бить, добивать окончательно, поэтому женщины должны сразу реагировать на то как ведет себя мужчина”

Як не допустити насильства

розуміння власних кордонів, повага до кордонів іншої людини

“для меня это про границы, про уважение к границам, рассказать и научить людей видеть свои границы”

обізнаність всіх (дорослих та дітей) про недоторканність свого тіла, недопустимість образ

“Ну всі люди мають бути обізнані, що їхнє тіло є недоторканим, що ніхто не може їх образити, ця інформація просто має бути вшита в дитину”

знання алгоритму дій у випадку, якщо зіткнулися із ДН

“По-перше, має бути роз’яснення що таке ДН, визначення, інформація про відповідальність щодо ДН і третє, найважливіше, куди звертатися, якщо Ви стали свідком чи постраждалию особою від ДН”

ідентифікація проблеми, прийняття та неосуд постраждалих

“надо менять свое мышление и поведение, не быть равнодушным, не поддерживать старые установки “моя хата скраю”

Основні висновки та рекомендації:

В результаті якісного дослідження було зроблено наступні висновки: існуючі проблеми для протидії та превенції домашнього насильства можуть бути об’єднані у три групи: проблеми самої системи організації допомоги постраждалим; проблеми, пов’язані з працівниками/цями служб дотичних проблеми ДН та проблеми, що існують на рівні суспільства.

1. Система допомоги постраждалим від домашнього насильства не орієнтована на потреби постраждалих:

- відсутній якісний та автоматичний соціальний супровід, у той час як він є необхідною умовою успішного реабілітаційного процесу;
- виключення дітей як осіб постраждалих від ДН (відсутня державна статистика - кількість постраждалих дітей невідома, не врахована специфіка допомоги дітям постраждалих від ДН);
- відсутність роботи з агресором (це значить високу ймовірність повторюваності насильницьких дій)(в законі цей напрямок зазначений)²;
- недостатність спеціалізованих сервісів для постраждалих від ДН: мобільні бригади, притулки (шелтери), денні кризові центри;
- обмеження часу перебування у притулку (шелтері) без права повторного звернення (за цей час не завжди вирішуються накопичені проблеми і жінка змушена повертатися до агресора);
- відсутня координація суб’єктів (направлень)(постраждала повинна прокомунікувати з мінімум 5 службами і цей шлях (карта

² У Законі України “Про запобігання та протидію домашньому насильству” передбачена програма для кривдника (агресора), але відсутнє закріплення цієї функції за конкретною службою і на практиці ця норма не працює

направлень) повинен бути настільки зрозумілим для самої постраждалою, щоб вона точно прийшла);

- відсутній єдиний реєстр випадків ДН, який передбачений Законом України “Про запобігання та протидію домашньому насильству” (потрібний для полегшення процесу комунікації з постраждалими, документування випадків) .

2. Працівники/ці органів та установ, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству³ та загальних служб підтримки постраждалих осіб⁴ потребують збільшення рівня професіоналізму, мотивації:

- набуття компетентностей (знань, умінь та навичок) щодо роботи з постраждалими від ДН, розуміння специфіки проблеми ДН з метою надання кваліфікованої допомоги постраждалим;
- формування мотивації соціальних працівників/ць (робота соціального працівника/ця є мало оплачуваною, не престижною, водночас має високий рівень професійного вигорання, емоційної роботи, потребує кваліфікації).

3. Стереотипізація українського суспільства, що впливає на низький рівень звернень постраждалих:

- віктимблеймінг (звинувачення постраждалих по типу “сама винувата”); шеймінг - цькування постраждалих;
- поширеність негативних стереотипів “б’є значить любить”, “не виносити сміття з хати”, “моя хата скраю”, “чоловіки не плачуть” (чоловікам соромно звертатися за допомогою) і т.п.
- толерантність до насильства (ігнорування насильницьких дій на вулиці, у школі, у сусідів, у найближчому оточенні та відповідно відсутність звернень);
- незнання (низький рівень обізнаності) жінками своїх прав, невміння ідентифікувати домашнє насильство (психологічне насильство, економічне насильство, фізичне та сексуальне насильство).

³ (служби у справах дітей; уповноважені підрозділи органів Національної поліції України; органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти; органи охорони здоров’я, установи та заклади охорони здоров’я; центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги; суди; прокуратура; уповноважені органи з питань пробації)

⁴ (центри соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка); центри соціально-психологічної допомоги; територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг)

Рекомендації: Ґрунтуючись на описаних вище висновках, можна надати наступні рекомендації щодо протидії та превенції ДН:

1. З боку організації системи допомоги постраждалим від домашнього насильства:

- надання якісного та автоматичного соціального супроводу постраждалим;
- складання зрозумілої карти різних суб'єктів (направлень) - настільки зрозумілої для самої постраждалою, щоб вона точно прийшла;
- включення дітей у державну статистику постраждалих від ДН, врахування специфіки допомоги дітям постраждалих від ДН;
- закріплення на законодавчому рівні структури, що відповідальна за роботу з кривдником (агресором);
- розширення мережі спеціалізованих сервісів - це мобільна бригада з надання соціально-психологічної допомоги, це шелтер (притулок), це денний центр, тобто це такі засоби соціально-психологічного супроводу і підтримки, які б спеціалізувалися виключно на проблематиці ДН;
- збільшення терміну знаходження у шелтері (мінімум 6 місяців) з правом повторного звернення;
- створення єдиного реєстру випадків ДН, який передбачений Законом України "Про запобігання та протидію домашньому насильству".

2. З боку працівників/ць органів та установ, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству⁵ та загальних служб підтримки постраждалих осіб⁶:

- підвищення кваліфікації та навчання працівників/ць, що працюють з постраждалими від ДН з метою надання кваліфікованої допомоги постраждалим;
- підвищення мотивації соціальних працівників/ць та створення обов'язкових супервізійних груп з метою попередження професійного вигорання.

3. Об'єднання зусиль громадського сектору, держави, бізнесу, медіа, громадськості навколо проблеми ДН:

⁵ (служби у справах дітей; уповноважені підрозділи органів Національної поліції України; органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти; органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я; центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги; суди; прокуратура; уповноважені органи з питань пробації)

⁶ (центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка); центри соціально-психологічної допомоги; територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг))

- інформування громадськості щодо проблеми ДН, відповідальності за насильницькі дії;
- збільшення рівня знань населення з метою ідентифікації домашнього насильства (психологічне насильство, економічне насильство, фізичне та сексуальне насильство);
- реагування на випадки ДН;
- прийняття та неосуд постраждалих;
- підвищення рівня обізнаності жінок (особливо у сільській місцевості) щодо своїх прав.

Список приблизних питань для експерток

Запитання:

0 Представтеся, опишіть Ваш досвід дотичний теми домашнього насильства, роботи з вразливими групами жінок/дітей.

- 1) Які характеристики (демографічні, соціальні, економічні...) жінок постраждалих від насильства зумовлюють надання якісної спеціалізованої допомоги?
- 2) Якими є короткострокові та довгострокові наслідки (соціальні, психологічні, економічні...) домашнього насильства для постраждалих жінок згідно ваших спостережень?
- 3) Якими, на вашу думку, є основні етапи роботи з постраждалими від домашнього насильства та потреби постраждалих на цих етапах. Назвіть Індикатори задоволеності цих потреб
- 4) Якими є потреби дітей постраждалих від домашнього насильства. Яка їх специфіка? (порівняно з потребами жінок)
- 5) Чи важливим є соціальний супровід постраждалої, чому Ви так думаєте? Назвіть вимоги до осіб, що здійснюють соціальний супровід постраждалих від домашнього насильства.
- 6) Які наразі існують перепони/ бар'єри, що заважають постраждалим отримати адекватну до їх потреб допомогу?
- 7) Які Ви бачите можливості для протидії домашнього насильства (з боку держави, регіональної влади, суспільства, бізнесу, медіа тощо)?
- 8) Якими є необхідні компетентності співробітниць/ків управління соціального захисту населення, що працюють з постраждалими від домашнього насильства?
- 9) Що треба знати кожній/ому українці/нцю про проблему домашнього насильства?
- 10) Як не допустити насильства по відношенню до себе, близьких?

Подяка

Проведене дослідження стало можливим завдяки: голові ГО “Гендерний Клуб Дніпро” Ганні Мягких та експерткам, які брали участь в інтерв’ю, та поділилися власним баченням проблеми та досвідом: Ганна Карпеченкова, Людмила Коломоєць, Вікторія Федотова, Наталія Воловська, Юлія Вікленко, Ганна Сергіївна.

Дослідниця проєкту: кандидатка соціологічних наук, доцентка, гендерна експертка Юлія Белікова. e-mail: sociology.hneu@gmail.com